

Een zonnebadende Blauwe Reiger

Rob Bijlsma

In 1968 schreef Rein Stuurman een kort stukje in *het Vogeljaar* over een zonnende Merel. Zijn verhaal opent met een zelfgemaakte tekening van het voorval – op mijn netvlies gegrift – en het staat vol met vragen over wat de betekenis van dit gedrag zou kunnen zijn. Het moet een mooi gevoel zijn geweest voor de 68-jarige: steeds weer iets nieuws zien waar je het fijne niet van weet! En dat voor iemand die al in 1937 het fameuze ‘Zien is kennen!’ van aquarellen had voorzien (waarvan ik – gekregen van Lenze Hofstee – de originele aquarel van de Wespendif in bezit heb, formaat 15 x 9 cm en rechtsonder gesigneerd met RS).

Over het zonnen van vogels, of meer algemeen over comfortgedrag, is inmiddels een boekenkast volgeschreven. Veel anekdotes, maar ook overzichtsartikelen en boeken. Eén daarvan, en gelijk de meest omvattende, is van K.E.L. Simmons: ‘The sunning behaviour of birds’, gepubliceerd in 1986. Op de voorkant staat pontificaal een zonnende Blauwe Reiger, precies de vogel die ik onlangs in vol ornaat voor mijn huis zag zonnen. Spectaculair om te zien. Normaliter zijn Blauwe Reigers ietwat schlemielige, in elkaar gedoken grijzeriken, helemaal als ze in juveniel kleeft zijn, zoals deze vogel. Het was 30 augustus 2016, een warme dag met een maximumtemperatuur van 31 °C. Het ven voor mijn huis op Berkenheuvel (West-Drenthe) bevatte nog veel water, maar de oevers waren drooggefallen. De jonge Blauwe Reiger die daar om 17:31 h was geland, stond pal op de zon. Om 17:32 h kantelde hij zijn vleugels in de ‘deltahouding’, waarbij hij met

zijn borst naar de zon gekeerd stond. Zijn vleugels werden aan de onderzijde beschenen. De borstveren waren uitgezet en stonden over de volle lengte van borst en buik iets open. De vleugels stonden in een haakse hoek ten opzichte van de zon, dé manier om maximale instraling van het zonlicht te bewerkstelligen. De kop werd recht gehouden, het rechteroog veelal net in de schaduw. De snavel stond een deel van de tijd open, waarbij duidelijk zichtbaar met de hangende keelzak werd getrild (koeling). In deze houding bleef de vogel acht minuten staan, kort onderbroken door een nog intensievere zonhouding met gespreide en geheven vleugels die ook de onderstaart aan de zon blootstelde. Deze houding hield hij krap twintig seconden vol, maar wat een reus stond daar opeens langs de waterkant. Het zonnen werd gestaakt toen er een tweede reiger verscheen; dat betekende onmiddellijk hommeles, elkaar achterna zitten, geschreeuw, verjaging.

Juveniele Blauwe Reiger in ‘deltahouding’ zonnend langs ven op Berkenheuvel, 25 augustus 2016. Let ook op openstaande snavel en wapperende keelzak, duidend op koeling bij oververhitting.
Foto: Rob Bijlsma.

Dezelfde reiger zonnend met half gespreide vleugels, een intensievere zonhouding dan de deltahouding, Berkenheuvel, 25 augustus 2016.
Foto: Rob Bijlsma.

Over de functie van het zonnen is veel gespeculeerd. Het lijkt onwaarschijnlijk dat het maar één functie heeft, zeker gezien de grote verscheidenheid van vogelsoorten waarbij het is vastgesteld. De voorkeur voor felle zon en de vrijwillige blootstelling aan oververhitting suggereren dat aan het zonnen voordelen moeten kleven, zoals bijvoorbeeld controle van ectoparasieten (zoals veerluizen, die niet tegen zonnestraling zouden kunnen), aanmaak van vitamine D en regulatie van andere vitamines, veeronderhoud (spanning uit slagpennen halen), gunstig voor groeiende veren, en thermoregulatie. Wat belangrijk is en wat niet, daar komt ook Simmons (1986) niet uit. Hij pleit voor experimenteel onderzoek, maar voor zover ik weet is daar niemand op in gesprongen.

Bijna alle zonnende vogels die ik heb gezien, vertoonden het gedrag bij felle zon (dus vooral in de late zomer; zie bijvoorbeeld Bijlsma 1997). In dit specifieke geval met de reiger was het onbewolkt en vrijwel wind-

stil. Hoewel al in de namiddag was het nog steeds 30 °C. Zo gek was het dus niet dat de vogel oververhit raakte en moest koelen via de openstaande snavel en de wapperende keelzak. Toch bleef de vogel in de zonhouding volharden, een sterke aanwijzing dat hij ervoor koos (zoals we ook zagen bij een Geelsnavelwouw in Mali; Bijlsma & Van der Kamp 2014). Omdat de reiger een juveniel was, en dus niet in de rui, lijkt facilitatie van de rui met behulp van zonlicht uitgesloten. Het zonnen werd evenmin onderbroken door poetsen, wat je zou verwachten bij een anti-parasietenfunctie van zonnen. Misschien dan toch iets met de aanmaak van vitamine D, waarvoor ultraviolet licht nodig is? Vitamine D is belangrijk voor allerlei functies in het lichaam, zoals botmineralisatie, het immuunsysteem en de werking van de bijschildklier.

Er mag dan veel over zonnende vogels zijn geschreven, over de functie ervan wordt nog steeds gespeculeerd. Weinig veranderd dus, sinds Rein Stuurmans korte bericht.

■ R.G. Bijlsma, Doldersummerweg 1, 7983 LD Wapse, e-mail: rob.bijlsma@planet.nl.

LITERATUUR:

- Bijlsma, R.G. (1997):** Zon-gedrag van een Wespendif *Pernis apivorus*. De Takkeling 5(3):31-37.
Bijlsma, R.G. & J. van der Kamp (2014): Sunbathing in Yellow-billed Kite *Milvus migrans parasitus*. Bulletin African Bird Club 21:212-215.
Simmons, K.E.L. (1986): The sunning behaviour of birds. The Bristol Ornithological Club, Bristol.
Stuurman, R. (1968): Een zonnebadende Merel. *het Vogeljaar* 16(3):547-548.